

УДК 81'373.234

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-1-23>

Ігор ГОНТА,

orcid.org/0000-0002-8784-4059

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов хіміко-фізичних факультетів
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) *ihonta@ukr.net*

Олександр МАЛЮГА,

orcid.org/0000-0001-7595-347X

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов хіміко-фізичних факультетів
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) *maluga2004@ukr.net*

Петро БОРИСЕНКО,

orcid.org/0000-0001-8428-8547

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов хіміко-фізичних факультетів
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) *vtm2012@ukr.net*

ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕТНОФОБІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ КИТАЙЦІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МОВНОМУ СУБСТАНДАРТІ

У статті аналізуються соціальні, історичні, політичні та культурні чинники виникнення етнофобізмів на позначення китайців в американському мовному субстандарті, розглядаються специфіка їх словотворення, структурні й семантичні характеристики.

Американці китайського походження є чисельною групою, що поповнюється з XIX сторіччя. Етимологія перших етнофобізмів на позначення китайців пов'язана з їх роботою на будівництві залізниць і на шахтах. Дискримінація щодо китайців мала місце серед американців не лише англосаксонського походження, а й серед представників емігрантів інших національностей, що відображається в низці лексем із пейоративною конотацією, які є запозиченнями з інших мов (з німецької, іспанської, корейської, японської, хінді тощо). Презирливе ставлення до китайців маніфестується й у низці лексем, де вони порівнюються з афроамериканцями. Низка законодавчих актів кінця XIX сторіччя обмежувала трудову еміграцію китайців у США та їхню асиміляцію в американському суспільстві, що також отримало відповідну вербальну репрезентацію.

Стереотипи про китайців як вихідців із бідної країни, де їдять майже все, включаючи немовлят, вербалізуються в низці етнофобізмів, як правило, композитної структури. Найхарактерніші антропологічні характеристики: колір шкіри, розріз очей – вербалізуються шляхом активного залучення метафор і метонімії. Низка етнофобізмів містить інформацію про флору, фауну, елементи культури Китаю. Етнофобізми політичного характеру вказують в основному на комуністичне минуле країни, є антономазіями, метоніміями та метафорами. Інша частина етнофобізмів політичного характеру походить з XX сторіччя та відображає стереотипне ставлення до китайців як до «жовтої загрози» для Західного Світу. Соціальна адаптація китайців в американському суспільстві також відображена в низці етнофобізмів, деякі з яких є номінаціями-аббревіатурами, конотація яких створюється за рахунок компресивної форми.

Виявлено кілька етнофобізмів, що за тенеозою є римованим сленгом.

Ключові слова: етнофобізми, мовний субстандарт, композити, метафора, метонімія, антономазія.

Ihor HONTA,

orcid.org/0000-0002-8784-4059

Ph.D. in Linguistics, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign Languages for Chemistry and Physics Faculties Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) *ihonta@ukr.net*

Oleksandr MALUHA,

orcid.org/0000-0001-7595-347X

Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor;

Associate Professor at the Foreign Languages for Chemistry and Physics Faculties Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Kyiv, Ukraine) maluga2004@ukr.net

Petro BORYSENKO,

orcid.org/0000-0001-8428-8547

Ph.D. in Linguistics, Associate Professor;

Associate Professor at the Foreign Languages for Chemistry and Physics Faculties Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Kyiv, Ukraine) vmz2012@ukr.net

EXTRALINGUISTIC AND LINGUISTIC FEATURES OF ETHNOPHOBIC TERMS DENOTING CHINESE IN AMERICAN NON-STANDARD LANGUAGE

The article deals with social, historical, political and cultural factors leading to the emergence of ethnophobic terms denoting Chinese in American non-standard language; their word-formative, structural and semantic features are investigated.

Americans of Chinese origin constitute a numerous group, which has been constantly replenished since the 19th century. The etymology of first ethnophobic terms denoting Chinese is related to their unskilled work at building railways and working at mines in the USA. Discrimination towards Chinese took place among Anglo-Saxon Americans, as well as among immigrants belonging to other nations, which is reflected in many ethnophobic terms with pejorative connotation borrowed from other languages (German, Spanish, Korean, Hindi, etc.). Derogatory attitude towards Chinese is manifested in lexemes where they are compared to Afro-Americans. A number of legislations of the end of the 19th century limited immigration of Chinese laborers to the USA and their assimilation in the American society, which also correspondingly resulted in the coinage of some ethnophobic terms.

Stereotypes about Chinese as descendents from a poor country, where everything is eaten including babies, are verbalized in a number of compound ethnophobic terms. The most typical anthropological features: colour of skin, shape of eyes, are verbalized by means of metaphors and metonymies. A number of ethnophobic terms contain information about flora, fauna and culture of China. Ethnophobic terms of political character mostly indicate the past communist orientation of the country and are antonomasias, metonymies and metaphors. The other part of politically motivated ethnophobic terms originated in the 19th century, when they reflected stereotypical attitude towards the Chinese as the 'Yello Peril' for the Western World. Social adaptation of Chinese in the American society is reflected in ethnophobic terms, some of which are abbreviations and achieve bright connotation by means of their compressed form.

There are several rhyming slang lexemes.

Key words: *ethnophobic terms, non-standard language, compound words, metaphor, metonymy, antonomasia.*

Постановка проблеми. Глобалізація створила умови для широкого розповсюдження англійської мови як мови *lingua franca*, що, у свою чергу, призводить до потреби адекватного розуміння та володіння англійською мовою, включаючи арсенал її вокабуляру, серед якого мовний субстандарт займає вагоме місце. Мовний субстандарт включає в основному лексичні одиниці з пейоративним забарвленням, які широко вживаються в неофіційних ситуаціях, але вживання яких небажане та навіть неприпустиме в офіційному середовищі. Тим не менше вживання мовного субстандарту можна почути в художніх фільмах, він має потужніший вплив на комунікантів, створює почуття спільності серед них (Juvrianto, 2018: 79–80).

Етнофобізми (етнофолізми, racial and ethnic slurs) є невід'ємною частиною субстандарту будь-якої мови і становлять величезний корпус слів і виразів в американському варіанті англійської

мови. Розуміння екстралінгвістичних чинників їх виникнення, їх структурних, семантичних і словотвірних особливостей становить актуальність дослідження. Особливо актуальними та цікавими, на нашу думку є етнофобізми на позначення китайців – населення величезної країни, яка завжди чинила вплив на культурний та економічний розвиток народів світу й нині є знову на політичному, економічному та культурному підйомі. Кількість етнофобізмів на позначення китайців в американському субстандарті становить 57 одиниць (rsdb) (цифра може змінюватися, оскільки вокабуляр онлайн-словника постійно поповнюється).

Аналіз досліджень. Проблема етнофобізмів в англійській мові завжди входила в коло інтересів вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, зокрема їх словотвірні характеристики (Гонта, 2019), структурні семантичні, функціональні характеристики (Гонта, 2018; Гонта, 2019; Honta, Pasushenko,

Borysenko, 2019; Pasushenko, Honta, 2019; Croom, 2015), проблема їх перекладу (Ярова, 2014), специфіка їх номінацій в американському політичному дискурсі (Четвертак, 2017) тощо.

Етнофобізми на позначення китайців не були досі об'єктом окремих лінгвістичних досліджень, хоча посилення ксенофобії до представників нації у зв'язку з пандемією коронавірусу вже привертало увагу ЗМІ (D'Urbino, 2020). Проблема перекладу сленгізмів на позначення китайців була частково в центрі уваги, пропонувався переклад українськими відповідними етнофобізмами *китайоза*, *жовтопузий*, *вужькоокий* (Гонта, 2014: 64); як і специфіка номінацій на позначення китайців серед інших рас і національностей в аспектах словоутворення та їх лінгвокультурної специфіки (Четвертак, 2017).

Метою статті є окреслення екстралінгвістичних (соціальних, історичних, політичних і культурних) чинників виникнення етнофобізмів на позначення китайців та опис лексичних одиниць, що відповідають певним чинникам, з огляду на їх словотвір, структуру й семантику.

Виклад основного матеріалу. Нині американці китайського походження становлять понад 5 мільйонів, або 1,5% від загальної кількості населення США (ACS Demographic and Housing Estimates).

Китайці почали масово емігрували в США з XIX сторіччя і спочатку працювали на будівництві залізниць і на шахтах. Звідси етнофобізм ономатопеїчної генези *choo-choo* (імітація звуку потягів, що їздили залізницями, на будівництві яких працювали китайські робітники), а також композит *rail-hopper* і суфіксальна лексема *railer*. Із цього часу походить і лексема ономатопеїчної генези *chink* (асоціація зі звуками, що мають місце під час будівництва залізниць). Етнофобізм *coolie* також уживався на позначення китайських працівників на залізничних роботах. Ця лексема є запозиченням з мови хінді («денний робітник») та має стійку асоціацію з фонетично тотожним словом із мови урду, що означає «раб».

Етнофобізм *celestial* був також одним із ранніх слів, оскільки китайці називали свою батьківщину *Celestial Empire*.

Дискримінація щодо китайців мала місце з боку як американців англосаксонського походження, так і з боку представників інших нацменшин США, які також масово прибували до США в пошуках кращої долі: *Schlitzauge* – етнофобізм, що вказує на зверхнє ставлення до китайців з боку американців німецького походження (*Schlitzauge* означає «очі, як слоти»); *chankroro* – етнофобізм, що першопочатково вживався японцями на позначення

китайців; *chank-ke*; *jjanggae* – корейцями; *chapta* – індусами (*chapta* означає «плаский» мовою хінді); *mangen* – індусами тамільського походження; *el chino* – латиноамериканцями. Ці лексеми мають національно-забарвлену генезу і спочатку вживалися німцями, японцями, корейцями, індусами й іспаномовними представниками з Латинської Америки, згодом потрапили до загального американського субстандарту.

Китайські працівники були настільки непопулярними серед корінних американців і представників інших рас і національностей, що уряд США навіть приймав закони, що забороняли їх еміграцію. Так, Закон про відчуження китайців (Chinese Exclusion Act), прийнятий у 1882 році, був подовжений у 1892 році новим законом, автором якого був Томас Дж. Гіарі. З кінця XIX сторіччя походить відомий етнофобізм *Yello Peril* (також *Yellow Terror*; *Yello Specter*) на позначення народів Східної Азії як небезпеки для Західного Світу (Odijie, 2018). Китайським чоловікам було заборонено перевозити свої сім'ї з Китаю та одружуватися з білошкірими американками, тому вони іноді створювали сім'ї з чорношкірими американками, нащадки яких номінувалися *chiegro*; *chigger* (*chinese+nigger*); *chink-a-billy*.

Презирливе ставлення до китайців маніфестується й у низці лексем, де вони порівнюються з афроамериканцями, до яких, у свою чергу, ставлення було як до людей нижчої раси. Наступні мовні одиниці порівнюють китайців з афроамериканцями, указуючи на їхній низький статус у суспільстві в XIX та на початку XX сторіччя: *noodle nigger*; *nooger* (*noodle+nigger*); *rice-nigger*; *yigger* (*yello+nigger*); *squint nigger*. Якщо перші три лексеми, утворені в результаті композитного способу словотвору, указують на кулінарні вподобання китайців, то *yigger* і *squint nigger* є результатом словоскладання та метонімії та посилаються на колір шкіри й у другому випадку характерний розріз очей.

Генеза етнофобізмів невід'ємно пов'язана зі стереотипами, які, у свою чергу, консервують ці стереотипи вербально у вигляді певної яскравої екстралінгвістичної інформації, яку можна назвати екстралінгвістичною домінантою (Гонта, 2018; Гонта, 2019). Так, уявлення про Китай як про бідну країну, де їдять жуків, котів, собак, навіть дітей, закріпилося в лексемах композитної структури *bug-eater*; *roof rabbit killer*; *dog-eater*; *dog-muncher*; *baby-muncher*.

Презирливе ставлення до китайців яскраво маніфестується в метафорично переосмисленій лексемі *lizard*, оскільки свого часу існував жарт, що китайці походять від ящірок.

Низка етнофобізмів є метафорично-метонімічного характеру й позначає китайців за зовнішністю: *panface*; *table-face*; *pancake* – за кольором і формою обличчя; *forty-fiver*; *slope-eyed*; *slant-eyed*; *slant*; *thin-eyed*; *two-stroke*; *bed time* – за кутом положення очей на обличчі, формою та розміром очей; *pig-tailed* – у XIX сторіччі китайці носили заплетене в косу довге волосся і при цьому брили більшу частину голови. До цієї ж групи можна включити й лексеми *yellow*, *yellow devil*, *yellow monkey*, *yolk* і політично вмотивовані *yellow peril*, *yellow terror*, *yellow spectre*. Аналіз фактичного матеріалу показав, що такі антропологічні риси, як форма очей, форма обличчя та колір шкіри, є превалюючими в метафоричному й метонімічному словотворі при номінації китайців.

Етнофобізм *chop stick* має метафоричну генезу та вказує на традицію їсти паличками. *Bamboo coon*, *panda trainer*, *dancing dragon* мають комбіновану метафорично-комполітичну генезу, указуючи на реалії, притаманні флорі, фауні, культурі Китаю. Проте композитами їх можна назвати умовно, оскільки, маючи функціональний критерій, ці лексеми не є графічно оформленими композитами, тобто не зафіксовані в написанні разом або через дефіс.

Хоча китайців зневажали в США з XIX сторіччя, офіційною політикою американців була підтримка хоча б формальної незалежності Китаю та політики відчинених дверей, яка б надавала права на вільну торгівлю з Китаєм усім державам, незважаючи на вже наявні сфери впливу, на які було поділено Китай між провідними європейськими державами та Японією. Заклик до європейських держав притримуватися політики відчинених дверей було анонсовано Джоном Мілтоном Гаєм 9 вересня 1899 року, і вона отримала підтримку серед європейців, завдяки чому Китай уникнув поділу на колоніальні володіння.

Під час Другої світової війни США та Китай були союзниками, після завершення якої США підтримували уряд Чан Кайші, який із 1949 року базувався на Тайвані. З іншого боку, стосунки з комуністичним Китаєм були напруженими. Із цього часу утворилася низка етнофобізмів: *Chang-Ke* (from *Chang Kai-shek*, укр. Чан Кайші); *Gong Fei* (з китайської «комуністичний покидьок»); *Mao* (від *Mao Tse-tung*); *red*; *red monkey*. Як бачимо, в утворенні цих номінативних одиниць переважає семантичний словотвір, зокрема антономазія, метонімія та метафора. Метонімічне значення асоціюється з червоним кольором – невід’ємним компонентом комуністичної

символіки, до того ж кольором національного прапора Китаю.

Процеси адаптації китайців в англomовному соціумі можна спостерігати в номінаціях-аббревіатурах *ABC* (*American born Chinese*); *CBC* (*Canadian born Chinese*); *BBC* (*British born Chinese*). Ці лексеми характеризуються прямою (непереосмисленою) семантикою та менш вираженим експресивним забарвленням, що досягається за рахунок компресивності форми вираження у вигляді аббревіатур, і також зареєстровані як етнофобізми (*racial slurs*). У контексті адаптації китайців в англomовному суспільстві можна згадати й етнофобізми *Chinksta* – китайці, що намагаються поводитися як чорношкірі американці, і *wanksta* – китайці, що намагаються поводитися як білошкірі американці. *Potato queen* уживається на позначення жінки-китайки, що зустрічається з білошкірими американцями.

На позначення китайців, що походять із Гонконгу, існує лексема *honkey/honky* (скорочення від *Hong Kong*).

Існує кілька етнофобізмів, утворених за правилами римованого сленгу, притаманного лише англomовному субстандарту: *pen and ink*; *kitchen sink* (*chink*). Римований сленг, хоча й бере початок із XIV сторіччя, не має логічно-асоціативного зв’язку з об’єктами номінації (Adler, 2015).

Висновки. Етнофобізми є неприйнятними для використання в формально-офіційних, також, як правило, побутових ситуаціях і вважаються образливими для представників рас і національностей, які вони позначають. З іншого боку, вони є лінгвістичною реальністю й відображенням екстралінгвістичного світу, на протигагу етнонімам нейтрального характеру, і мають властивість консервувати цінну інформацію лінгвокультурного, соціально-політичного, історичного характеру. Так, етнофобізми на позначення китайців містять інформацію про умови праці китайців у США з XIX сторіччя, ставлення до них з боку американців англосаксонського й іншого походження, їхню адаптацію в американському суспільстві, їхні звичаї та традиції, антропологічні характеристики, соціально-політичну інформацію про Китай і його внутрішні й зовнішньополітичні відносини. Семантичними способами словотвору в процесі номінації вихідців з Китаю є метафора, метонімія, антономазія та ономапія. Серед структурних видів словотвору варто виділити композитний словотвір, контамінацію як його різновид, суфіксацію, скорочення (зокрема аббревіатури). Зустрічаються запозичення з різних мов і римований сленг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гонта І. А. Етнофобізми на позначення американців як засіб збереження екстралінгвістичної інформації. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 23. С. 69–74.
2. Honta I., Pastushenko T., Borysenko N. Colour Component in the Semantics of Ethnophobic Terms (the case of non-standard American English). *Advanced Education*. 2019. Issue 12. P. 226–236.
3. Pastushenko T., Honta I. Color Component in Ethnophobic Terms Denoting East Asians and People of Muslim Confession (the case of non-standard American English). *Science and Education a New Dimension. Philology*. Budapest, 2019. № VII (62). Issue 211. P. 34–37. URL: www.seanewdim.com.
4. Гонта І. А. Вербалізація екстралінгвістичної доміанти у мові (на матеріалі американського мовного субстандарту). *Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Філологія»*. Маріуполь : Редакційно-видавничий відділ МДУ, 2018. Вип. 19. С. 204–210.
5. Гонта І. А. Переклад стилістично-маркованих номінативних одиниць на позначення рас та національностей. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. Вип. 49. С. 63–66.
6. Четвертак Є. О. Специфіка етнономінацій опозиції «свій/чужий» в американському політичному дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 67. С. 285–288.
7. Adler Daniel. Cockney Rhyming Slang: Origins and survival. URL: <https://unravellingmag.com/articles/cockney-rhyming-slang/>.
8. Croom A. M. The Semantics of Slurs: A Refutation of Coreferentialism. 2015. *Ampersand* 2. P. 30–38. URL: <https://doi.org/10.1016/j.amper.2015.01.001>.
9. D'Urbino L. The Coronavirus Spreads Racism against – and among – Ethnic Chinese. *The Economist*. 2020. February 17. URL: <https://www.economist.com/china/2020/02/17/the-coronavirus-spreads-racism-against-and-among-ethnic-chinese>.
10. Juvrianto J. Analysis of American Slang in The Movie of “The Blind Side”. *Journal of English Education Studies*. 2018. № 1. P. 79–85. URL: <http://jees.ejournal.id/index.php/english/article/view/18/37>.
11. Odijie M. The Fear of 'Yellow Peril' and the Emergence of European Federalist Movement. *The International History Review*. № 40 (2). P. 359.
12. ACS Demographic and Housing Estimates. U.S. Census Bureau. December 2019. Archived from the original on 4 December 2020. Retrieved 20 March 2020.
13. The Racial Slur Database. URL: <http://www.rsd.org>.

REFERENCES

1. Honta I.A. Etnofobizmy na poznachennia amerykantsiv yak zasib zberezhenia ekstarlinhvistychnoyi informatsiyi [Ethnophobic terms denoting Americans as a means of preserving extralinguistic information]. *Humanities science current issues. Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Young Scientists Research Papers*. 2019, Nr. 23, pp. 69–74 [in Ukrainian].
2. Ihor Honta, Tatiana Pastushenko, Nataliia Borysenko. Colour Component in the Semantics of Ethnophobic Terms (the case of non-standard American English). *Advanced Education*. Issue 12, 2019. Kyiv. pp. 226–236.
3. T. Pastushenko, I. Honta. Color Component in Ethnophobic Terms Denoting East Asians and People of Muslim Confession (the case of non-standard American English). *Science and Education a New Dimension. Philology*, VII (62), Issue: 211, Budapest. 2019. pp. 34–37. Mode of access: www.seanewdim.com.
4. Honta I.A. Verbalizatsiya ekstarlinhvistychnoyi dominanty u movi (na materiali amerykanskooho movnoho substandartu) [Verbalization of extralinguistic dominant in language (on the material of American non-standard language)]. *Bulletin of Mariupol State University. Philology*. 2018. pp. 204–210 [in Ukrainian].
5. Honta I.A. Pereklad stylistychno-markovanyh nominatyvnyh odynyts na poznachennia ras ta natsionalnostey [Translation of stylistically marked language units denoting races and nationalities]. *Scientific bulletin of Mykhailo Drahomanov National University. Serie 5. Pedagogical sciences: realities and prospects*. Issue 49, Kyiv, pp. 63–66 [in Ukrainian].
6. Chetvertak Ye.O. Spetsyfika etnonominatsiy opozytsiyi 'sviy/chuzhyi' v amerykanskomu politychnomu dyskursi [Specifics of 'alien/own' ethnonomination in American political discourse]. *Ukrainian scientific issues of 'Ostrozhska Academy' National university*, 2017. Issue 67, pp. 285–288 [in Ukrainian].
7. Adler D. Cockney Rhyming Slang: Origins and survival. Retrieved from <https://unravellingmag.com/articles/cockney-rhyming-slang/>.
8. Croom A. M. The Semantics of Slurs: A Refutation of Coreferentialism. *Ampersand* 2, 30–38. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2215039015000041?via%3Dihub>.
9. D'Urbino L. 2020. The Coronavirus Spreads Racism against – and among – Ethnic Chinese. *The Economist*, February 17, 2020. <https://www.economist.com/china/2020/02/17/the-coronavirus-spreads-racism-against-and-among-ethnic-chinese>.
10. Juvrianto J. Analysis of American Slang in The Movie of “The Blind Side”. *Journal of English Education Studies*. 1. 2018, 79–85. Retrieved from <http://jees.ejournal.id/index.php/english/article/view/18/37>.
11. Odijie M. The Fear of 'Yellow Peril' and the Emergence of European Federalist Movement. *The International History Review*. 40 (2): 359. doi:10.1080/07075332.2017.1329751.
12. ACS Demographic and Housing Estimates. U.S. Census Bureau. December 2019. Archived from the original on 4 December 2020. Retrieved 20 March 2020.
13. The Racial Slur Database. URL: <http://www.rsd.org>.